

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny
(1105)

153. posiedzenie
Komisji Spraw Zagranicznych
i Integracji Europejskiej
w dniu 13 stycznia 2004 r.

V kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Konwencji nr 148 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej ochrony pracowników przed zagrożeniami zawodowymi w miejscu pracy, spowodowanymi zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i wibracjami, przyjętej w Genewie dnia 20 czerwca 1977 r.
2. Rozpatrzenie ustawy o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.

(Początek posiedzenia o godzinie 08 minut 08)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodnicząca Genowefa Grabowska)

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Przepraszam za zwołanie komisji o tak wczesnej porze i za fatygowanie przedstawicieli resortów, ale mamy dzisiaj debatę budżetową, która zaczyna się o 9.00, więc był to jedyny możliwy termin.

Otwieram kolejne posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej, które poświęcone jest rozpatrzeniu dwóch ustaw – pierwsza ustawa dotyczy ratyfikacji, a druga wycofania zastrzeżeń do konwencji. Będziemy je omawiali w przedstawionym porządku.

Witam przybyłych na nasze posiedzenie pana ministra Andrzeja Załuckiego i pana dyrektora Remigiusza Henczela wraz z osobami towarzyszącymi. Witam także gości z Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, pana dyrektora Jerzego Kowalskiego, tudzież panią dyrektor Joannę Maciejewską. Na liście gości są również specjaliści z tego resortu.

Przystępujemy zatem do punktu pierwszego: rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Konwencji nr 148 Międzynarodowej Organizacji Pracy, dotyczącej ochrony pracowników przed zagrożeniami zawodowymi w miejscu pracy, spowodowanymi zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i wibracjami, przyjętej w Genewie dnia 20 czerwca 1977 r. Druki sejmowe dotyczące tej ustawy mają nr 2254 i nr 2354, druk senacki ma nr 577.

Rozpocniemy tradycyjnie – od wysłuchania opinii Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Czy życzą sobie państwo inną kolejność? Nie.

Bardzo proszę, Panie Ministrze.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Andrzej Załucki:**

Pani Przewodnicząca! Szanowni Państwo!

Jeżeli chodzi o omawiany projekt dotyczący konwencji, chciałbym się odnieść jedynie do tych aspektów, które leżą w kompetencji ministra spraw zagranicznych. Merytoryczne zagadnienia związane z wykonaniem postanowień konwencji opracowane były bowiem przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, jako że ten resort jest właściwy do spraw, których dotyczy konwencja.

Chcę przede wszystkim odnieść się do opóźnienia, z jakim rząd wszczął procedurę ratyfikacyjną konwencji. Spowodowane to było koniecznością stworzenia systemu prawnego regulującego problematykę ochrony pracowników przed zagrożeniami zawodowymi w miejscu pracy, spowodowanymi zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i wibracjami. Obecnie polski system prawny jest w pełni przygotowany do wykonania norm konwencji i do ich stosowania zgodnie z prawem Unii Europejskiej.

Chcę zwrócić państwa uwagę na kwestię związania Polski przedmiotową konwencją. Przyjęcie trybu ratyfikacji konwencji za zgodą wyrażoną w ustawie – jest to tak zwana duża ratyfikacja na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. – uzasadnione jest tym, że konwencja dotyczy wolności i praw obywatelskich określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz odnosi się do spraw uregulowanych w ustawach. Dotyczy to między innymi art. 4 konwencji znajdującego potwierdzenie w samej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, określającej w art. 66 ust. 1 uprawnienia każdego do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Szczegółowy zakres praw i obowiązków pracowników, obowiązki pracodawców oraz warunki środowiska pracy określa ustawodawstwo krajowe, a najszerzej kodeks pracy.

Pragnę dodać, że wniosek o ratyfikację za zgodą wyrażoną w ustawie został skonsultowany ze wszystkimi resortami oraz zainteresowanymi podmiotami, których dotyczą postanowienia konwencji.

W przypadku Polski konwencja wejdzie w życie po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania ratyfikacji konwencji przez dyrektora generalnego Międzynarodowego Biura Pracy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję, Panie Ministrze.

Czy mogę prosić przedstawiciela resortu gospodarki o prezentację stanowiska? Bardzo proszę.

**Dyrektor Departamentu Warunków Pracy
w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Jerzy Kowalski:**

Pani Przewodnicząca! Szanowni Państwo!

Przede wszystkim chcę przeprosić za nieobecność pana ministra Patera, który jest w tej chwili na obradach komisji trójstronnej i nie mógł być obecny na posiedzeniu senackiej komisji.

(Przewodnicząca Genowefa Grabowska: Jeśli tylko zajmie nam „gości”, którzy przybywają pod Senat, to będziemy szczęśliwi.)

(Głos z sali: Dzisiejszych...)

(Przewodnicząca Genowefa Grabowska: Tak, dzisiejszych.)

Myślę, że to posiedzenie komisji trójstronnej akurat nie dotyczy PKP. Ale miejmy taką nadzieję.

Szanowni Państwo, Konwencja nr 148 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca ochrony pracowników przed zagrożeniami zawodowymi w miejscu pracy, spowodowanymi zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i wibracjami jest jedną z ważniejszych konwencji dotyczących ochrony człowieka w środowisku pracy. Jej

ratyfikacja jest warunkiem koniecznym do ratyfikacji kolejnych konwencji, szczególnie Konwencji nr 155 dotyczącej bezpieczeństwa, zdrowia pracowników i środowiska pracy, której Polska jeszcze nie ratyfikowała.

Główne pytania, jakie padały w trakcie dyskusji zarówno na posiedzeniach komisji sejmowych, jak i na posiedzeniu plenarnym Sejmu dotyczyły tego, dlaczego Polska dopiero w 2004 r. ratyfikuje konwencję z 1979 r. Otóż w polskim systemie prawnym były luki, które uniemożliwiały ratyfikację tej konwencji. Chodziło głównie o prawo dotyczące substancji chemicznych i preparatów, które mamy dopiero od 2001 r., ale również o regulacje dotyczące służby medycyny pracy, które są od niedawna. W związku z tym do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych do ustawy o substancjach chemicznych i preparatach nie można było ratyfikować konwencji. Ważna była również liczba normatywów higienicznych. Jeśli chodzi o substancje chemiczne, obecnie wynosi ona w Polsce czterysta dwanaście. Mamy nadzieję, że w tym roku będzie około pięciuset, czyli osiągniemy średni poziom europejski. Jeszcze cztery lata temu było ich dwieście, więc, jak widać, również w tym zakresie należało nadrobić pewne zaległości, żeby osiągnąć stan umożliwiający ratyfikację konwencji.

Nie chcę przedłużać wystąpienia i bardzo szczegółowo uzasadniać wszystkich punktów. Chcę tylko zwrócić uwagę, że propozycja ratyfikacji zgodnie z pktami 1 i 2 dotyczy wszystkich rodzajów działalności gospodarczej, a więc nie proponujemy żadnego wyłączenia. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję bardzo, Panie Dyrektorze.

Czy pani mecenas chce się odnieść do tego punktu? Proszę.

**Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Agata Karwowska-Sokołowska:**

Bardzo dziękuję, Pani Przewodnicząca.

Jeżeli chodzi o tę ratyfikację, Biuro Legislacyjne nie zgłasza zastrzeżeń. Dziękuję.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję.

Czy państwo senatorowie mają pytania?

Przypominam jednocześnie, że nie możemy mieć wpływu na treść konwencji. Możemy tylko mówić o uchwale dotyczącej ustawy ratyfikacyjnej.

Bardzo proszę, pani senator Genowefa Ferenc, pan senator Mąsior.

Senator Genowefa Ferenc:

Dziękuję bardzo, Pani Przewodnicząca.

Panie Dyrektorze, mam pytanie dotyczące zasiłku wyrównawczego, o którym pisze się w uzasadnieniu na podstawie ustawy o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Jak to jest w świetle obowiązujących prze-

pisów i zmian, które ostatnio były wprowadzane, jeśli chodzi o pracowników ze zmniejszoną sprawnością do pracy, wykonujących pracę w zakładowym lub międzyzakładowym ośrodku rehabilitacji u pracodawcy na wyodrębnionym stanowisku pracy? Jak to się przedstawia w tej chwili i które świadczenia na rzecz tych osób można potraktować jako zasiłek wyrównawczy?

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję, Pani Senator.
Pan senator Mąsior.

Senator Bogusław Mąsior:

Pani Przewodnicząca, chcę zaproponować takie rozwiązanie: dla mnie sprawa tej konwencji jest jasna i może po prostu przystąpimy do głosowania po udzieleniu odpowiedzi na pytanie pani senator.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję za ten wniosek.
Bardzo proszę o udzielenie odpowiedzi.

**Dyrektor Departamentu Warunków Pracy
w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Jerzy Kowalski:**

Pani Senator, zasiłek wyrównawczy i świadczenia wypadkowe są zgodne z konwencją. Było to analizowane i zmiany, jakie zostały dokonane w ostatnim czasie, nie są przeszkodą w ratyfikacji tej konwencji. Dziękuję.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję bardzo, Panie Dyrektorze.

Myślę, że przyjmiemy wniosek pana senatora Mąsiora, aby przegłosować projekt uchwały w sprawie ustawy dotyczącej ratyfikacji Konwencji nr 148 Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Kto z państwa senatorów jest za zarekomendowaniem projektu uchwały w tej sprawie? (9)

Dziękuję bardzo.

A zatem ten projekt uchwały będzie na najbliższym posiedzeniu Senatu.

Jako sprawozdawca zgłosił się pan senator Mąsior. Dziękujemy, Panie Senatorze. Skończyliśmy ten punkt porządku dziennego.

Przechodzimy do punktu drugiego dzisiejszego posiedzenia: rozpatrzenie ustawy o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r. Są to druki sejmowe nr 2275, nr 2379 i druk senacki nr 578.

W przypadku tej konwencji gospodarzem, w cudzysłowie, jest Ministerstwo Spraw Zagranicznych, więc jeżeli przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki, Pracy

i Polityki Społecznej mają ochotę pozostać z nami, będzie nam miło. Ale nie chcę państwa zatrzymywać, jeśli wzywają państwa inne obowiązki.

Bardzo proszę, Panie Ministrze.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Andrzej Załucki:**

Dziękuję bardzo.

Szanowna Pani Przewodnicząca! Wysoka Komisjo!

Podczas XXVII Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, która miała miejsce w Genewie w listopadzie 1999 r., rząd Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązał się do podjęcia starań w celu wycofania zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie 12 sierpnia 1949 r. Zastrzeżenia zostały złożone w tymże czasie po podpisaniu konwencji oraz potwierdzone przez Rzeczpospolitą Polską przy ich ratyfikacji 18 września 1954 r., a następnie ogłoszone w „Dzienniku Ustaw” z 1956 r. nr 38 poz. 171.

Szanowna Pani Przewodnicząca, Wysoka Komisjo, proszę pozwolić mi na krótkie omówienie tekstu wspomnianych zastrzeżeń. Otóż przy podpisywaniu Konwencji o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych, Konwencji o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu, Konwencji o traktowaniu jeńców wojennych oraz Konwencji o ochronie osób cywilnych podczas wojny rząd złożył zastrzeżenia odpowiednio do art. 10, art. 10, art. 10 i art. 11, stwierdzając, iż rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uznawał za legalną prośby mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęły się funkcji powierzonych przez konwencje mocarstwom opiekuńczym w stosunku do rannych i chorych, rannych, chorych i rozbitków, członków personelu sanitarnego i duchownego, jeńców wojennych oraz osób podlegających ochronie, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są oni obywatelami.

Ponadto podpisując Konwencję o traktowaniu jeńców wojennych, rząd złożył zastrzeżenia do art. 12 i 85. Co do art. 12 rząd Rzeczypospolitej Polskiej zastrzegł, iż nie będzie uważał za legalne uwolnienie mocarstwa przekazującego jeńców wojennych od odpowiedzialności za stosowanie konwencji, nawet w przypadku gdy jeńcy wojenni powierzeni są mocarstwu, które zgodziło się ich przyjąć. Co do art. 85 natomiast rząd Rzeczypospolitej Polskiej zastrzegł, iż nie będzie uważał za legalne przyznanie dobrodziejstw konwencji jeńcom wojennym skazanym za zbrodnie przeciwko ludzkości, zgodnie z zasadami sformułowanymi w procesie norymberskim, ponieważ jeńcy wojenni skazani za takie zbrodnie powinni podlegać przepisom o wykonaniu kary obowiązującym w państwie zainteresowanym.

Przy podpisywaniu Konwencji o ochronie osób cywilnych podczas wojny rząd Rzeczypospolitej Polskiej złożył również zastrzeżenie do art. 45, stwierdzając, iż nie będzie uznawał za legalne uwolnienie mocarstwa przekazującego osoby podlegające ochronie od odpowiedzialności za stosowanie konwencji, nawet w przypadku gdy jeńcy wojenni powierzeni są mocarstwu, które zgodziło się ich przyjąć.

Pragnę zwrócić uwagę, iż generalnie zastrzeżenia były traktowane zarówno w praktyce, jak i w literaturze jako zastrzeżenia państw tak zwanego bloku radzieckiego.

Uwzględniając fakt, iż spośród państw Europy Środkowo-Wschodniej większość wycofała już swoje zastrzeżenia – chodzi między innymi o Bułgarię, Słowację, Węgry, Słowenię – wycofanie zastrzeżeń przez Rzeczpospolitą Polską jest w pełni uzasadnione.

Pani Przewodnicząca, Wysoka Komisjo, chciałbym odnieść się także do aspektów prawnomiędzynarodowych oraz proceduralnych związanych z wycofaniem zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, pozostawiając ewentualne sprawy szczegółowe i merytoryczne do skomentowania przedstawicielowi Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 241 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej umowy międzynarodowe ratyfikowane przez Rzeczpospolitą Polską na podstawie obowiązujących w czasie ich ratyfikacji przepisów konstytucyjnych i ogłoszone w „Dzienniku Ustaw” uznaje się za umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, jeśli z ich treści wynika, że dotyczą kategorii spraw wymienionych w art. 89 ust. 1 konstytucji. Omawiane konwencje dotyczą wolności i praw obywatelskich określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz zawierają powszechnie obowiązujące przepisy dotyczące statusu jednostki, a tego typu materia powinna być uregulowana w ustawie. Spełnione są zatem warunki art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 konstytucji.

Na koniec pragnę zaznaczyć, iż ze względu na fakt, że wycofanie zastrzeżeń do konwencji genewskich zmienia zakres obowiązywania umowy międzynarodowej ratyfikowanej w trybie, o którym mówiłem, do procedury wycofania zastrzeżeń zastosować należy tryb przewidziany w art. 23 ust. 2 oraz w art. 25 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych – DzU nr 39 poz. 443 oraz z 2002 r. nr 216 poz. 1824. Zgodnie z tym trybem decyzję o wycofaniu zastrzeżeń powinien podjąć prezydent Rzeczypospolitej Polskiej po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję bardzo, Panie Ministrze.

Czy Biuro Legislacyjne chce się wypowiedzieć w tej sprawie?

Proszę bardzo.

Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu

Agata Karwowska-Sokołowska:

Dziękuję bardzo.

Podobnie jak w przypadku wcześniejszej ratyfikacji, biuro nie zgłasza zastrzeżeń legislacyjnych.

Przewodnicząca Genowefa Grabowska:

Dziękuję bardzo.

Przystępujemy do pytań i do dyskusji.

Mamy w tym przypadku analogiczną procedurę jak przy zawieraniu umowy. W tym samym trybie musimy również podjąć uchwałę dotyczącą zgody na wycofanie zastrzeżeń złożonych przy podpisywaniu umowy.

Bardzo proszę o zadawanie pytań.

Materia jest tak bardzo specjalistyczna, tak odległa... Mamy nadzieję, że nas to nie dotyczy. Nie sądzę bowiem, abyśmy chcieli stosować te konwencje, zwłaszcza konwencję czwartą dotyczącą ochrony ludności cywilnej.

W związku z tym, że nie ma pytań, przystępujemy do głosowania za udzieleniem rekomendacji ustawie o wycofaniu zastrzeżeń do konwencji genewskich z 1949 r.

Kto z państwa jest za taką rekomendacją? (11)

Dziękuję bardzo.

Zatem również ten punkt będzie w porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Pan senator Lorenz wyraził zgodę i zaprezentuje nasze dzisiejsze ustalenia na posiedzeniu Senatu.

Dziękuję państwu, dziękuję za obecność przedstawicielom rządu i wszystkim państwu senatorom.

Zamykam posiedzenie.

(Koniec posiedzenia o godzinie 08 minut 28)

Kancelaria Senatu

Opracowanie: Magdalena Marczevska

Publikacja: Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Administracyjne, Dział Wydawniczy

Nakład: 5 egz.

ISSN 1643-2851